

Anssi Paasi

Professoriblogissa otetaan kantaa yliopistojen ja tutkimuslaitosten ajankohtaisiin asioihin.

16.11.2020

Akateemisen julkaisemisen geopolitiikkaa

Sain inspiraation tähän kirjoitukseen valmistautuessani *Edistyksen Päivät 2020* -seminaariin, jonka aiheena oli ”Tieteen tuottamisen ja hyödyntämisen tilat: paikat, olosuhteet ja kulttuuri”. Seminaarissa oli tarjolla kiinnostavia esitelmiä muun muassa globaalin tiedejärjestelmän epäsymmetrioista ja pienen semi-periferian tutkijoiden käytössä olevista strategioista, julkaisutoiminnan monimuotoisuudesta ja tieteen monikielisydestä sekä pohdintaa siitä, onko tiede aina hyvää tutkimusta.

Julkaiseminen, erilaiset julkaisukanavat sekä julkaisujen arviointi ovat puhuttaneet suomalaistakin tutkijakuntaa jo pitkään. Nämä teemat liittyivät pääosin ihmistieteisiin. Paljolti yleismaailmallisia kohteita tarkastelevilla tieteenaloilla, kuten monissa luonnontieteissä ja lääketieteessä, ne tuskin nousevat samalla tavalla esille. Niissä englannin kieli on ollut jo kauan *lingua franca* ja kansainvälinen julkaiseminen miltei ainoa vaihtoehto.

Pohdin kyseisessä seminaarissa tiedontuotannon geopolitiikkaa. Olen ollut jo kauan

PROFESSORILIITTO
PROFESSORFÖRBUNDET
FINNISH UNION OF UNIVERSITY PROFESSORS

[Tilaa kirjoitukset sähköpostiisi](#)

Anssi Paasi

Maantieteen professori, Oulun yliopisto, Vuoden Professori 2020

Kirjoitukset

Akateemisen julkaisemisen geopolitiikkaa **0**
Yliopistoja brändäämässä **3**

kiinnostunut, varsinaisen tutkimustyön ohessa, julkaisukielen ja julkaisutapojen relevanssin määrittelyyn liittyvästä vallankäytöstä. Mitä enemmän julkaisutoiminnan arvioinnissa korostuvat erilaiset valmiit tietokannat, sitä vahvemmin nousee esille seuraavanlaisia kysymyksiä: kuka niitä tuottaa ja missä? Mitä ja millä kielillä julkaistuja lehtiä/kirjoja tietokantoihin hyväksytään? Mitkä kustantajat pääsevät mukaan? Missä sijaitsevat tiedontuotannon periferiat ja ytimet? Miten suuntaan tieto ja teorit liikkuvat? Kuka määrittelee laadun kriteerit? Pennsylvanian yliopiston professori Suresh Canagarajah puhuu osuvasti akateemisen kirjoittamisen geopolitiikasta.

Monien maiden esimerkkiä seuraten Suomen tiedepolitiikassa on korostettu kansainvälistymistä jo vuosikymmeniä. Tämä onkin johtanut useimmilla aloilla vähitellen julkaisuprofiilin kansainvälistymiseen. Acatiimissa juuri ilmestyneen [Terhi Hautamäen artikkelin](#) perusteella julkaisumäärät ovat nyt pienentyneet. Painotus on kuitenkin vähitellen muuttunut. Viimeisten 20 vuoden aikana kotimaisten julkaisujen suhteellinen osuus on laskenut ja kansainvälisten kasvanut.

Tiedejulkaisemisen kielestä on käyty Suomessa aika ajoin vilkasta keskustelua, usein jopa *Helsingin Sanomien* yleisönosastossa. Monet tutkijat ovat kritisoineet englannin kielen ylivaltaa, toiset taas puolustaneet sen merkitystä julkaisemisen kannalta. Useat tutkijat ovat vaatineet paikkaa suomenkieliselle julkaisemiselle. Professori Jussi Välimäki tarkasteli [tuoreessa Professori-blogissa](#) akateemisen vapauden ja yliopiston strategiatyön suhdetta. Jotta kansalaiset ymmärtävät millaista tutkimusta ylipäätään tehdään, hän kirjoittaa, "Tieteen popularisointi ja suomenkielinen tieteellinen julkaiseminen ovat...yliopistoille olemassaolon peruskysymys."

Julkaisukieli vaikuttaa tietenkin oleellisesti siihen, millaisen lukijakunnan kirjoitukset tavoittavat. Selvästi kansallisessa tutkimuksessa suomenkielinen julkaiseminen on epäilemättä tärkeää. Kansainväliseen tiedekeskusteluun osallistumisessa ja siihen vaikuttamisessa taas englannin kielinen julkaiseminen on välttämätöntä. Tarvitaan siis "bibliodiversiteettiä", laaja-alaisuutta julkaisukäytännöissä. Kielikysymys on näkynyt myös JUFO-luokituksista käydyssä keskustelussa. Suomenkielisille julkaisuille on kaivattu korkeampia pisteytyksiä. Monta suomenkielistä lehteä onkin nostettu kakkostasolle.

Julkaisutoiminnan määrittely ja julkaisujen arvottaminen eivät toki ole vain suomalaisia

Aina liikkeellä? **0**

Yliopiston muutosten jälkeisiä kysymyksiä **1**

Muut kirjoittajat

Etäilyä ja kotoilua

Raija Pyykkö

Vapaaehtoistyötä, kansalaistoimintaa ja harrastushommia **1**

Jaana Hallamaa

Kuinka pitkään me jaksamme?

Jouni Kivistö-Rahnasto

Läpinäkyvyyttä etsimässä

Tarja Niemelä

Perfidious Contagion or Harmonious Coordination **1**

Howy Jacobs

10 vuotta uutta yliopistoa – painajaisia ja muutoksia

Jopi Nyman

Miten tiede osallistuu Korona-kriisistä käytävään keskusteluun? **1**

Karl-Erik Michelsen

Ajatelmaa työsuunnitelmasta

Päivi Pahta

Ydinjätetutkijoiden heimo antropologin tutkimuskohteena

Markus Olin

"Lue kyniikan kyselemättä"

Helmi Järviluoma-Mäkelä

Är biologin hos Homo sapiens ointressant?

John Eriksson

keskusteluteemoja. Asiasta on keskusteltu myös kansainvälisesti eri tieteenalojen piirissä ja se on jakanut mielipiteitä. Akateeminen vapaus tutkia erilaisia kohteita ja julkaista tulokset tutkijan relevanteiksi katsomilla foorumeilla on tärkeä arvo yliopistomaailmassa. Asiaan liittyy silti kiistatta erilaisia institutionaalisia ulottuvuuksia. Julkaisemisen tavat liitetään helposti tieteenalojen arvostukseen ja niiden välisiin suhteisiin. Ne liittyvät myös tutkijoiden motivointiin ja tutkijanuralla etenemiseen.

JUFO-järjestelmän alkuvaiheessa minulla oli tilaisuus seurata panelistina sen liikkeelle lähtöä kahden kauden ajan. Kokemukseni perusteella JUFO-järjestelmä on ”silottanut” julkaisutoiminnan toimintaympäristöä. Verrattuna vaikkapa Web of Science/impact factor -pohjaiseen arviointiin, useimmilla aloilla tutkimusyksikkö voi nyt kaiken järjen mukaan menestyä JUFO-kriteereillä (yksilöitähän niiden avulla ei pidä arvioida). Jossakin määrin JUFO myös mahdollistaa alojen julkaisuprofiilien vertailua. Panelistit ja muutkin tutkijat voivat myös vaikuttaa journalien ja kirjakustantajien valintaan sekä pisteytykseen eli JUFO-kenttä elää jatkuvasti.

Lähetä kommentti

Asialliset kommentit omalla nimellä ovat tervetulleita

Nimi

Sähköpostiosoite

Kommentti

Mitä yliopistojen tästä lukuvuodesta jää historiaan?
Koronakriisi ja professorin työ

Clausewitz ja yliopisto 4
Jussi Välimaa

Lähellä etänä
Elina Andersson-Finne

Arkisto

marraskuu, 2020 **1**
syyskuu, 2020 **1**
toukokuu, 2020 **1**
tammikuu, 2020 **1**

Lähetä

Twiiittaa

 Tykkää

10 henkilöä tykkää tästä. [Rekisteröidy](#) ja näe, mistä

© Professoriliitto ry www.professoriliitto.fi